

Foto 1. Vroeg zaaien resulteert in een langer groeiseizoen en geeft een grotere weerstand tegen ziekten en plagen. Het leidt tot een hogere financiële opbrengst.

Foto 2. Om tweewassigheid door droogte na het zaaien te voorkomen, is het belangrijk het zaad in vochtige, licht aangedrukte grond te zaaien.

De winst is te halen aan het begin van het seizoen

Het rendement van de suikerbietenteelt is het best te verbeteren door de suikeropbrengst te verhogen. Vooral aan het begin van het seizoen is hier winst te behalen. Dit bleek uit de bedrijfsparenvergelijking SUSY (Speeding Up Sugar Yield) van het IRS. Tips voor een goede start in het voorjaar.

Bij een goede start horen goede voorbereidingen. Hierbij moet u denken aan de juiste rassenkeuze of aan het op orde brengen van de pH van het perceel. Ook de bemesting moet optimaal en evenwichtig zijn als randvoorwaarde voor een goede groei. De bietenplantjes profiteren hiervan na de opkomst.

Vroege zaai

Voor de hoogste financiële opbrengst is op tijd zaaien essentieel. Hoe vroeger de bieten gezaaid zijn, hoe langer het groeiseizoen en hoe hoger de suikerproductie. Vroeg zaaien geeft ook een betere weerstand tegen de ziekten en plagen van de bieten. Zo ontstaat bijvoorbeeld minder schade door bietencysteaaltjes en rhizoctonia, omdat ze zich pas later in het seizoen ontwikkelen als

een vroeg gezaaid gewas al enige weerstand heeft (foto 1).

Vanaf begin maart is zaaien in principe mogelijk. Het klaarleggen van het zaaibed kan beginnen wanneer het perceel voldoende droog is. Bovendien moet het weer geschikt zijn. Wanneer het volgens de weersvoorspelling lange tijd koud is (een maximumtemperatuur onder 12 graden), kan het beter zijn nog even te wachten. Dit geldt vooral als u aaltjes- of rhizoctoniaresistente rassen zaait. Zij hebben een iets grotere neiging tot schieten. Elke dag dat de temperatuur niet boven de 12 graden komt, neemt de kans op schietervorming toe. In het voorjaar bestaat kans op vorstschade. De bietenplant is daarvoor het gevoeligst in het kiemplantstadium bij of net na opkomst. Het vorst risico mag echter geen reden zijn om het zaaien uit te stellen, want nachtvorst kan

ook nog tot in mei voorkomen.

Uit de SUSY-studie bleek dat toptelers gemiddeld vijf dagen eerder zaaiden dan de groep middentelers met een lagere opbrengst. Dit kwam onder meer door de betere bodemstructuur. Hun percelen droogden sneller op, omdat het water makkelijker via de ondergrond kon wegzakken. Daarnaast benutten de toptelers het beschikbare materiaal beter. Zij reden consequent met een lagere bandenspanning dan de telers in de middengroep met vergelijkbare banden. Door aandacht voor onder andere deze kleine zaken konden de toptelers dus structureel eerder zaaien.

Kwaliteit zit in de details

Net als bij de grondbewerking en de zaaibedbereiding zit bij het zaaien de

Foto 3. Voorkom muizenkraak door op tijd (liefst voor of anders direct na het zaaien) alternatief voer aan te bieden.

Foto 4. Een goede veldopkomst met een regelmatig plantbestand is een voorwaarde voor een hoge opbrengst. Voorwaarden scheppen voor een goede veldopkomst loont beter dan meer zaad per hectare gebruiken.

kwaliteit in de details. Voor een vlotte en goede opkomst is het belangrijk dat de bieten in vochtige, licht aangedrukte grond worden gezaaid. Zo kunnen de zaden vocht opnemen, kiemen en bovenkomen. Hierdoor zijn ze om op te komen niet afhankelijk van een buitje regen na het zaaien. In sommige voorjaren blijft zo'n buitje enkele weken uit. Als het zaad dan niet in de vochtige grond ligt, ontstaat tweewassigheid (foto 2). Dit is funest voor een regelmatig gewas en levert bij de oogst meer verliezen op.

De zaaidiepte van de bieten is 2-4 centimeter. Controleer dit tijdens het zaaien regelmatig en stel zo nodig de diepte bij. Controleer hierbij alle elementen van de zaaimachine. Zaai de bieten ook niet dieper dan nodig, om daarmee een vlotte opkomst te bevorderen. Bij dieper zaaien kost het voor het zaadje meer energie en meer tijd om boven te komen. Hierdoor worden de planten zwakker en dus gevoeliger. Het ondergrondse stengeldeel is dan bovendien langer dan nodig. Dit maakt de bieten extra lang vatbaar voor schimmels en insecten in de bodem. Zorg dat het zaad bedekt is met grond, die het laatste wiel van het element zo goed mogelijk aandrukt. Dit voorkomt uitdrogen van de zaaivoor. Als u muizen verwacht, bied dan direct na het maken van het zaaibed of bij het zaaien alternatief voer aan (foto 3) en zorg dat er geen zaad bloot ligt. Muizenkraak is het grootst de eerste nachten na het zaaien, als de zaadjes nog niet gekiemd zijn. Zodra de zaadjes kiemen, is de muizenkraak meestal voorbij.

Voldoende planten

Controleer tijdens het zaaien ook de zaaiafstand regelmatig. De zaaiafstand en de veldopkomst bepalen het aantal planten. Ga bij een verwachte veldopkomst van 80 procent uit

van ongeveer 20 centimeter. Het plantaantal zal dan uitkomen in de buurt van 80.000 per hectare, voldoende voor een optimale financiële opbrengst. Voor het hoogste rendement is het beter om te streven naar een hoge veldopkomst, dan om het optimale plantaantal te behalen door veel zaad te gebruiken (foto 4). Bij een hoge veldopkomst staan de planten namelijk beter verspreid. Het is heel belangrijk om een regelmatig plantbestand te hebben. Dit betekent dat de planten op gelijke afstand van elkaar staan en bovendien gelijktijdig zijn bovengekomen. Staan de planten op onregelmatige afstand van elkaar in de rij, dan heeft dit al snel consequenties voor de financiële opbrengst door een slechtere rooibaarheid. Is op een perceel de uiteindelijke veldopkomst altijd laag, ga dan na waardoor dit komt. Belangrijk is te achterhalen of de zaadjes gekiemd zijn of juist niet en of ze zijn bovengekomen of niet. Dit geeft een indicatie voor de oorzaak van de lage veldopkomst. Tegen veel oorzaken zijn maatregelen te treffen. Vaak moeten deze echter wel in bouwplanverband worden genomen. Voorbeelden zijn plantwegval door schimmels, zoals aphanomyces of rhizoctonia, en insecten, zoals emelten. Op het moment dat de plantwegval optreedt, is er niet veel meer aan te doen dan hopen dat het meevalt.

Overzaaien loont niet snel

Wanneer er zeer veel planten wegvallen, wordt de plantstand onregelmatig of er ontstaan zelfs gaten in het perceel. Echter, bij overzaaien is het voordeel van het vroege zaaien voor de planten die er wel staan, volledig weg. Hierdoor is het vaak ongunstig om over te zaaien, zeker naarmate het voorjaar verder gevorderd is. Daarnaast zijn de kosten voor overzaaien aanzienlijk. Voor

de ondersteuning van de beslissing om over te zaaien, heeft het IRS een applicatie op zijn website staan (www.irs.nl/alle/applicaties).

Snelle beginontwikkeling

Zodra de bietenplantjes bovenstaan, is het zaak dat ze zo snel mogelijk groeien. Het streven is om de rijen zo vroeg mogelijk gesloten te hebben. Het weer heeft hier invloed op. Maar ook ander factoren op het perceel spelen een rol; denk bij voorbeeld aan bemestingstoestand, pH, bodemstructuur en ziekten en plagen. Waar planten in plekken of stroken achterblijven, is er meestal iets aan de hand. Een langzamere groei op delen van het perceel is een indicatie dat een of meer zaken niet optimaal zijn. De achterblijvende perceelsdelen helpen ook om gericht naar de oorzaak hiervan te zoeken. Wat is er te zien en wat zijn de verschillen? Dit maakt het achterhalen van de oorzaak mogelijk, zodat u de juiste maatregelen kunt nemen om de schade te beperken, of om schade in een volgende (bieten)teelt op dit perceel te voorkomen.

Aan het eind komt het terug

Het resultaat van alle inspanningen tijdens het seizoen worden aan het eind zichtbaar in de opbrengst. Alles wat er in het veld gegroeid is aan bieten, moet worden geleverd, anders wordt het niet betaald. Dit klinkt heel logisch, maar toch ontstaan er bij de oogst verliezen. Een deel hiervan is onvermijdelijk, maar u kunt ze minimaliseren. Bij de SUSY-telers waren er grote verschillen in verliezen bij de oogst van 0,45 tot 9,1 ton bieten per hectare. Met een regelmatig en homogeen gewas is het voor de chauffeur op de bietenrooier gemakkelijker om de bieten met een minimum aan verliezen te rooien. De basis daarvoor is dus al in het voorjaar gelegd. ■